

ALLES HEEFT Z'N TIJD

Prediker 3: 1-15

Ooit deed ik mee aan training 'intervenieren in conflicten'. Bestemd voor predikanten en aanverwanten. Het ging erom hoe je als derde partij kan helpen om een conflict op te lossen. Eén van de deelnemers zei: Eigenlijk zou een training als dit overbodig moeten zijn, zeker in de kerk. In de kerk, waar het gaat om liefde, zouden geen conflicten moeten zijn. Eén van de trainers stond op, sloeg met z'n vuist op tafel en zei: 'Overal waar mensen zijn, zijn conflicten. Dus ook in de kerk. Punt!' Ik vond het een nuchtere gedachte. Zo is het. Zo is het leven. Want zo lang je zit in 'eigenlijk zou het zo niet moeten zijn' zit je in het verzet en komt er geen ruimte. 'Eigenlijk zou het er niet moeten zijn' Geen haat, geen rouw, geen dood, geen afbraak. En nu lezen we in Prediker 3. 'Er is een tijd om lief hebben en een tijd om te haten'. 'Er is een tijd om te scheuren en een tijd om te herstellen.' Daar zijn dingen bij die je overkomen, maar ook zaken waar je zelf de hand in hebt. Prediker stelt nuchter vast. Dat hoort nu eenmaal bij het leven. Maandagavond zei iemand, toen we het gelezen hadden: hier staat precies zoals het leven is. Daarom staat hier een spiegel. Prediker laat ons in de spiegel van het leven kijken. Een spiegel laat niet alleen het mooie zien. Het is bepaald geen Instagram met alle window-dressing. Het is de harde realiteit.

Het gedeelte is een kunstig opgebouwd gedicht. 28 keer komt 'tijd' voor. In 7 groepen van 4 worden tegenstellingen of uitersten genoemd. In het Hebreeuws lees je de regels altijd twee aan twee. En zo kom je aan 7 maal 4. Zeven in is in de Bijbel het getal van de volledigheid. En 4 staat voor 4 windstreken, de hele aarde dus. Het gaat dus om het hele leven met alles wat daarin gebeurt.

In de jaren '60 scoren de Byrds een hit met deze Bijbeltekst. Het nummer is de complete tekst van Prediker 3:1-8. Maar er is ook een belangrijke toevoeging. Als een Refrein klinkt telkens: 'Turn, turn, turn.' Keer je om, bekeer je, gooi het roer om. 'Een tijd voor liefde, een tijd voor haat. Een tijd voor vrede; ik zweer je, het is niet te laat'. Turn! turn! turn! Pete Seeger, de schrijver, maakt er een protestlied, en dus een preek van. Het gaat erom dat we het

negatieve achter ons laten en positieve zoeken. Ook hier het besef dat het negatieve er niet zou moeten zijn. Laat de oorlog achter je en kies voor vrede. Er is niemand die het niet met deze preek eens is. Maar Prediker maakt er geen preek van. Hij beschrijft alleen maar. En na zijn beschrijving, komt hij met een vraag. Welk voordeel heeft de mens van alles wat hij met zijn geploeter tot stand brengt? Wat bereik je met al je tobben en zwoegen? Het leven gaat nu eenmaal zoals het gaat. dan weer ben je aan het planten, dan weer ben je aan het rooien. 'Het is, zoals het is.', zeggen we dan. Voor alles wat er gebeurt is er een uur, een tijd voor alles wat er is onder de hemel. We denken vaak dat we invloed hebben op het verloop van ons leven. Maar dat is maar heel beperkt. Je kunt je leven zien als een project waaraan voortdurend gewerkt moet worden. In veel opleidingen moet je een POP maken. Dat is een Persoonlijk Ontwikkelings Plan. Daarin worden vragen gesteld als: Wie wil je over vijf jaar zijn? En wat moet je daarvoor doen om dat te bereiken? Daar zitten hele mooie kanten aan. Maar je leven wordt dan wel een persoonlijk ontwikkelings project. Het heeft de suggestie in zich: dat je als je maar de goede keuzes maakt, als je maar verstandig handelt dat het negatieve in het leven zoveel uitgeschakeld kan worden. Dat je verantwoordelijk bent voor je geluk. Minder huilen, meer lachen. Minder oorlog, meer vrede. Maar Prediker heeft hier zo z'n vragen bij. Welk voordeel heeft de mens van alles wat hij met zijn geploeter tot stand brengt? Wat bereik je met al je tobben en zwoegen? Je leven, je kunt niet naar je hand zetten. Het loopt, zoals het loopt. Want volgens Prediker heeft God alles vastgesteld. Voor alles is er een bepaalde gelegenheid, a time to every purpose. Dat klinkt nogal deterministisch. Dat God de goede en slechte tijden in ons leven bepaald zou hebben. Wat voor beeld van God spreekt hier uit?

Wat in ieder geval wel herkenbaar is, is dat we maar beperkte invloed op ons leven hebben. Het loopt zoals het loopt. Je kunt dat alleen maar aanvaarden. Ik moet denken aan die jongen van dertien. Zijn moeder overlijdt. 'Ik wil dit niet en ik ga niet naar de begrafenis' Opstand en verzet, zo begrijpelijk. Je hart breekt. Later komt er berusting en ook ruimte voor het verdriet. Vroeg of laat kom je tot aanvaarding. Dan komt Prediker met een opmerkelijke

conclusie: Als het zo ligt, laat ik dan maar van het leven genieten. Hij zegt: *'Ik heb vastgesteld dat er voor de mens niets goeds is weggelegd, behalve vrolijk te zijn en van het leven te genieten.'* Wat vind je van deze conclusie? Veel mensen herkennen zich erin. Je collega krijgt een hersenbloeding en komt in een verpleeghuis terecht. Je conclusie: laat ik maar dubbel en dwars van het leven genieten, want het kan zomaar afgelopen zijn. Maar is er niet meer over te zeggen?

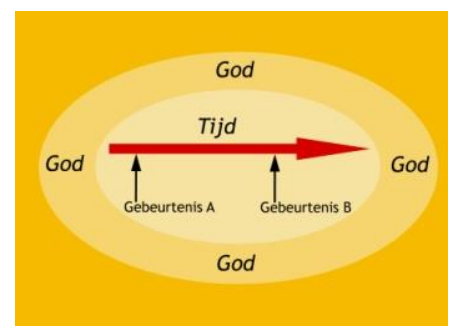
We hebben gelezen:

'God heeft alles wat er is de goede plaats in de tijd gegeven, en ook heeft Hij de mens inzicht in de tijd gegeven.

Toch kan de mens het werk van God niet van begin tot eind doorgronden.' (Prediker 3 vers 11)

Daar zit het besef in dat we uiteindelijk God niet begrijpen. God en hoe het leven gaat, dat is een mysterie. Maar het gaat me om die regel: Ook heeft Hij de mens inzicht in de tijd gegeven. Het is moeilijk te vertalen, en de geleerden zijn het niet eens over de uitleg. Letterlijk staat er 'God heeft hun de eeuwigheid in het hart gegeven.' Ik lees het zo. Wij mensen hebben het vermogen gekregen om na te denken over de tijd. We hebben een besef van verleden, heden en toekomst. Ook van onze beperktheid. We proberen ons een beeld te vormen van het grote geheel. Niet dat wij zelf de legpuzzel maken. Maar we proberen met verwondering, vaak ook met verbijstering, God op de vingers te kijken als Hij bezig is de legpuzzel te leggen. We willen de clou doorkrijgen. Dat lukt niet, of voor maar een heel klein stukje. Maar zo zijn we wel gemaakt omdat te willen. De eeuwigdheid is in ons hart gelegd.

Na de preek zingen we Ld 903 'Zou ik niet van harte zingen' Als een refrein klinkt telkens: *'Alle dingen hebben tijd, maar Gods liefde eeuwigheid.'* Ik zie dat zo, ik heb daar een beeld bij. Dat is mijn poging om iets van die puzzel te begrijpen. Wij leven in de tijd. We leven in de binnenste ellips. We leven niet alleen in de tijd. We zijn ook onderworpen aan de tijd. We zitten in die rode pijl. En Prediker beschrijft het gebeuren in die rode pijl. Je

kunt maar één kant op: naar voren. Je kunt nu eenmaal niet terug in de tijd. Wat gebeurd is, is gebeurd. Het verleden kan niet ongedaan gemaakt worden, overigens wel soms de gevolgen van het verleden - In die zin zitten we gevangen in de tijd. Maar voor God geldt dat niet. Hij is niet onderworpen aan de tijd. Hij is groter. Hij omvat de tijd. Hij is eeuwig. God kan dus de hele tijd overzien. Dingen van heden, verleden en toekomst kunnen door Hem gezien vanuit één oogopslag worden waargenomen. En vanuit de dimensie van de eeuwigheid heeft Hij ons lief. Hij draagt en verdraagt ons. Huilen en lachen. Dansen en rouwen. Oorlog en vrede. De dingen van de tijd. Hij draagt en verdraagt het. Dat komt door Jezus Christus. Hij vormt de brug tussen God en ons, tussen tijd en eeuwigheid. De 'brugfunctie' blijft gelden. Hij blijft dezelfde, gisteren, vandaag en tot in eeuwigheid. (Hebr. 13:8)

Vandaag kijken we in de spiegel van het leven. We zien mooie dingen en ook lelijke, want zo is het. Je zou het lelijke willen weggummen. Want eigenlijk zouden die dingen er niet moeten zijn. Maar dat helpt je niet. Pas als je met Prediker zegt: Het is er allemaal - punt! komt er ruimte. Je wordt plotseling ziek. Je kunt denken: Waarom overkomt dit mij. Ik heb altijd gezond geleefd. Ik heb altijd geprobeerd eerlijk te leven en nu dit? Je kunt ook denken: Heel veel mensen maken dit mee, nu overkomt het mij. Waarom ik niet? Zo is het leven nu eenmaal. Met alle verdriet. Wat is de meest helpende houding? Welke levenskunst reikt Prediker ons aan? Maandagavond zei ook iemand daarom: uiteindelijk gaat het om overgave en vertrouwen. Vaak nadat door het verzet heen bent gegaan. Waarom zouden we genieten? Niet alleen omdat je weinig invloed hebt. Maar omdat God met Zijn eeuwige liefde ons door de tijd heen draagt. Is de hartslag van het leven niet de liefde van de Heer? zingen we ook. Uiteindelijk trekt Prediker de conclusie: *'Ik heb vastgesteld dat voor de mens niets goeds is weggelegd, behalve vrolijk te zijn en van het leven te genieten.'* Ik geloof dat hij dat kan zeggen omdat dit ook waar is: 'Alle dingen hebben tijd maar Gods liefde eeuwigheid.' Amen